

χαίαν, κείται ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ΣΥΝΜΑΧΙΑ, ἀντί-συμμαχία, καὶ στίχῳ ἑκτῷ ΟΛΥΜΠΙΟΙ, ἀντί-Ὀλυμπίοι. Εἰς νεωτέρας ὁμῶς ἐπιγραφάς ὁ τρόπος αὗτος τοῦ φυλάττειν τὸ Ν πρὸ τῶν χειλικῶν ἢ ὑπερωϊκῶν γραμμάτων ἀτρεπτον, εἰσέχθη καὶ κατ' ἀντιποίησιν ἀρχαιότητος, ἀν' ὅχι κατ' ἰδιωτισμὸν μοναχὰ ἐκφωνήσεως.

ΧΡ. ΦΙΑΝΤΑΣ.

ΕΛΟΪΖΑ ΚΑΙ ΑΒΕΛΑΡΔΟΣ.

(Τίτλος. Βλ. φολλ. 183, σελ. 341.)

—οοο—

Η'.

Ἡ θυσία ἐτελέσθη. Ἡ σκιά τοῦ μοναστηρίου ἐκάλυψεν ἀκολουθῶς τὴν Ἐλοΐζαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, δίκην πυρᾶς ἀφανοῦς μὲν, ἀλλὰ μηδέποτε σβεσθείσης. Ὁ δὲ Ἀβελάρδος ἔφερεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, τὴν ἀντισυρίαν, τὰς γνώσεις, τὴν φιλοδοξίαν του, τὴν αὐτὴν μὲν πάντοτε ἀλλὰ μόνον φύσιν μεταβάλοῦσαν, καὶ τὸν ἀτίθαστον ἐκείνον ζῆλον τῶν κεινοτομιῶν δι' ὧν οἱ νεόφυτοι τρονοῦσι πολλάκις ὅτι ἐξαγοράζουσι τὰ παραπτώματά τω. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ διδασκαί του ἤρέθισαν τοὺς διαρθρομένους μοναστάς τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς γειτονικὸν μετόχιον τῆς μονῆς ἐκείνης εἰς Deuil. Ἐκεῖ, ἐπανήγειρε τὴν φιλοσοφικὴν ἑδρὰν του, καὶ ἐπλήρωσεν ἐκ νέου τὰς σχολὰς τῆς ἐκκλησίας διὰ τῆς φήμης τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν νεωτερισμῶν του.

Ταῦτα ἐσκανδάλισαν τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἐν συνόδῳ καταδίκασεν αὐτὸν πανδήμως. Μετ' ἐξορίαν δὲ, ἥς τινος ἀπήλλαξεν αὐτὸν ὁ ἐξαρχος τοῦ Πάπα, εἰς τὴν κατὰ κλειστον μονὴν τοῦ ἁγίου Μεδάρδου, κατέφυγεν, ὑπ' ἐνὸς μόνου ἀκολουθούμενος μαθητοῦ, εἰς ἔρημὸν τινα τῆς Καμπανίας.

α Ἐκεῖ, λέγει, παρὰ τὸ χεῖλος ποταμίου, σκιαζομένου ὑπὸ δρυῶν καὶ καλαμώνων, ἔκτισα μὲ τὰς χεῖράς μου εὐκτήριον μικρὸν οἰκίσκον ἐκ κλαδίων καὶ καλάμης. Ἦμην μόνος καὶ ἡδυάμην νὰ ψάλλω μετὰ τοῦ προφήτου· « Ἐργον, ἐμακρύνθην, καὶ κατέκησα τὴν ἔρημον ! »

Ἀλλ' ἐπὶ πολὺ δὲν διέμεινε μόνος· διότι ἡ νεότης τοσούτην εἶχε κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκείνον δίψαν τῆς ἀληθείας, ὥστε ἔτρεξε ν' ἀνακαλύψῃ τὸ ἀναχωρητήριον τοῦ φιλοσόφου.

α Ὅτε ἔμαθον τὸ κατὰ φύσιν μου οἱ μαθηταί μου, προσθέτει ὁ Ἀβελάρδος, συνέρρευσαν πνιγνὸν, ἐκ τε πόλεων καὶ ἀγρῶν, ἵνα κτίσωσιν ἐκυτοῖς ταπεινὰ κελλία εἰς τὴν ἔρημόν μου. Ἀφῆκον τὰς μαλακὰς στρωμνάς ἀντὶ χαμαινῶν ἐκ φυλλώματος, τὰς πολυτελεῖς τραπέζας ἀντὶ ἀγρίων χορτῶν. Οὕτως, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος, οἱ φι-

λόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος ἔρευρον τὰς πόλεις, τοὺς κήπους, τοὺς εὐθαλεῖς ἀγρούς, τὰς τερπνὰς σκιάς, τ' ἄσματα τῶν πτηνῶν, τὴν δρόσον τῶν πηγῶν, τὰ μνηυρίζοντα ῥυάκια, ἵνα μακρύνωσιν ἀπ' αὐτῶν τὴν τέρψιν τῆς δράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τὴν πλάνην τῶν αἰσθήσεων. Οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἔζων μονήρεις ἐντὸς καλυβῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου, ἐσθίωντες ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον, μακρὰν τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. . . Ἀλλ' ὅσῳ ἤξανεν ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν μου τοσούτῳ ὁ βίος των ἐγένετο ἁγίος καὶ καθιερούτο τῇ σπουδῇ. Καὶ ὅτε πλέον τὰ κελλία δὲν ἤρκειν εἰς αὐτοὺς, φιλοδόμησαν εὐρὺ κτίριον ἐκ λίθων καὶ ξύλων, ὅπερ ὠνόμασα Παράκλητον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παρηγόρου Θεοῦ. »

Θ'.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐχθροὶ του δὲν ἀφῆκαν αὐτὸν ἥσυχον. Ἡ Ἐπωνυμία Πνεῦμα Παρήγορον ἐξηγήθη ὡς βλασφημία κατὰ τοῦ Ὁμοουσίου τῆς Τριάδος, καὶ ὁ Ἅγιος Βερνάρδος κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ φύγῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἔρημον καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς ἀπωτάτας τῆς Βρετανίας ἀκτὰς, ὡς εἰς ἄσυλον ἀπρόσιτον εἰς τε τὸν φθόνον καὶ τὸν διωγμὸν. Ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθα εὗρεν ἡσυχίαν· διότι οἱ μοναχοὶ τοῦ μοναστηρίου, ἐν ᾧ ἐζήτησε καταφυγὴν, ἀπειδυθέντες τὴν ἀγιότητα τοῦ σχήματός των, ἐγένοντο μεστοὶ κακιῶν καὶ βερβαρότητος.

Ἄγριον ἦτο τὸ μέρος, ἀλλ' ἡ ἀγριότης τῶν ἀνθρώπων ὑπερέβαινε τὴν τῆς τοποθεσίας. Καταδιωχθεὶς παρ' αὐτῶν ἀποπειραθέντων καὶ δολοφονίαν, ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς θέσιν πάντα ἔρημον.

Ι'.

Ἐν τούτοις, καταναλωθέντα εἰς τὴν φιλοδοξίαν τῶν μαθήσεων, τῆς φήμης, τῆς ἀγιότητος καὶ εἰς ὅλας ἐκείνας τὰς περιπετείας τῆς ζωῆς, παρήλθον δέκα ἔτη, καὶ ὁ Ἀβελάρδος οὐδὲν σημεῖον ἔδωκεν ὅτι ἐνεθυμεῖτο τὴν γυναῖκα, ἥς τὴν νέαν ἐτι καὶ ζωσαν καρδίαν ἐνεταρίασεν εἰς Ἀργεντέλον. Καὶ ὁμοίως ἡ Ἐλοΐζα οὐδέποτε ἐγόγγυσε, σεβομένη ὡς νέαν ἀρετὴν τὴν ὀλιγορίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν τοῦ συζύγου της, καὶ δοξάζουσα ὅτι ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, αὕτη ἡ καρδιά της ἔπρεπε νὰ προσφερῶσιν ὅλο-κτύπημα εἰς τὸν μέγιστον ἐκείνον καὶ τὸν πλέον ἀξιολάτρευτον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ἀβελάρδος ἐμεινεν ἄθικτος ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὃν ἀνήγειρεν ἡ Ἐλοΐζα ἐν τῇ καρδίᾳ της, ἵνα τὸν λατρεύῃ. Πάντες οἱ πρὸς Θεὸν στεναγμοὶ αὐτῆς ἦσαν ὑπὲρ τοῦ Ἀβελάρδου, ἀλλὰ μάρτυς ἦν μόνος ὁ καρδιωγνώστης Θεός. Ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Ἀργεντέλου οὐδέποτε ἐξῆλθέ τι προδίδον τὸν ἄπειρον ἐκείνον ἔρωτα, τὸν ἐπιζῶντα ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἀγιαστηρίου.

Ἀλλὰ διωγμός τις ἐθραυσε τὰς πύλας τῆς μονῆς, καὶ ἐπάταξε τὰς ἀγίας ἐκείνας νύμφας τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἠγούμενος τοῦ ἁγίου Διονυσίου Συγέριος, ἀπαιτῶν τὴν γυναικεῖαν ἐκείνην μονὴν ὡς ἀνέκου-

σαν εἰς τὸ τάγμα του, ἀπεδίωξεν ἀπάνθρώπως τὰς μοναχάς. Αἱ κραυγαὶ αὐτῶν ἐφθασαν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀβελάρδου, ὅστις κινηθεὶς εἰς οἶκτον εἶτε ἐνεκα τῶν ἰδίων δυστυχημάτων, εἶτε ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς νεότητός του, ἐμψυχουμένων περὶ τὴν δύσιν τῆς ζωῆς, δίκην ρωνῆς ὑποκώφου ἀφοῦ ὁ θόρυβος παρέλθῃ, ἐσπευσεν εἰς ἀντίληψιν τῆς πλανωμένης καὶ διωκομένης Ἑλοΐζης. Ἰσως δὲ ἡ σύγκρισις τῆς ἀρροσιώτεως τῆς ἀτυχοῦς ταύτης γυναικὸς καὶ πρὸς τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ματαιότητα τῆς δόξης, ἀνεξωπύρησαν ἐν τῇ καρδίᾳ του ἐγνωμοσύνην ἀγίαν ἔρωτος μηδέποτε σβεσθέντος.

Ἐρρε λοιπὸν αὐτὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν εἰς τὸν Παρίκλητον, καὶ δωρησάμενος αὐτῇ τὴν μονήν, ἧς ἐγένετο ἡγουμένη, ἐπεσκέφθη αὐτὴν πολλάκις. Ἐξηκοντούτης ἦδη τὸν ἡλικίαν, περιβεβλημένος τὸ ἱερατικὸν σχῆμα καὶ γενόμενος ἀπὸ συζύγου πνευματικὸς πατήρ, ἐφείλουσε τὸ σέβας τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἐνώσεως δύο τρυφερῶν ψυχῶν, αἵτινες, οὐδὲν ἄλλο εἶχον κοινὸν ἢ τὸ πένθος καὶ τὰς οἰμωγὰς ἐν τῷ παρελθόντι, τὴν ἀγιότητα ἐν τῷ παρόντι, καὶ τὸν οὐρανὸν ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ του οὐδὲ τότε ἐσεβόσθησαν αὐτόν. Διέσπειρον συκοφαντίας περὶ τῆς ἀγνότητος τῶν ἀγίων ἐκείνων σχέσεων μετὰ τῆς πάλαι συζύγου του. Ἐμακρύνθη ἄρα ἐκ νέου, ἵνα ψεύσῃ τὰς διαβολάς, εἰς τὴν ἐρημίον του ἐν Βρετανίᾳ, ὅπου συνέγραψε τ' ἀπομνημονεύματα τῆς ζωῆς του. Τὸ βιβλίον τοῦτο φιλικὴ χεὶρ μετέδωκεν εἰς τὴν Ἑλοΐζαν, καὶ ἡ καρδίᾳ της, ἄφωνος ὄλην δεκαπενταετίαν, ἐρρήγη ὅτε ἀνέγνωσεν αὐτό. Ἐπιστολογραφία ἄρα τρυφερὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους, ψυχρὰ ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἦνωσε καὶ πάλιν τοὺς δύο συζύγους, χωρισμένους ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χριστιανικὴ Σαπφὼ διέχυσεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτῆς μετὰ πάθους ἀφάτου ὄλην τὴν φλόγα ἔρωτος ἐξαγνισθέντος ὑπὸ τῆς θυσίας, ἔρωτος, ὃν οὐδὲν ἰσχύει νὰ σβέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, διότι θάλλει αὐτὸν πῦρ οὐράνιον.

Μόνῃ ἡ ἐπιγραφή τῶν ἐπιστολῶν τῆς Ἑλοΐζης εἶναι ὕμνος ἀγάπης ἀτελεύτητος, διότι προδίδει τὸν περιπαθὴ ἐνδοιασμὸν χειρὸς γυναικείας, ἧτις ἀναζητεῖ, ἀναυρίσκει καὶ ἀπορρίπτει ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ ὀνόματα, τὰ δυνάμενα νὰ ἐκφράσωσι τοὺς ἰσχυροτέρους τῶν δεσμῶν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ εὐρεθῇ οὐδὲν ἰσάδυναμον τοῦ πάθους της καὶ τῆς τρυφερότητας, καὶ ἧτις ἐπὶ τέλους σωρεύει πάντα ὁμοῦ, ἵνα μὴ ὑπάρχῃ στοργή τις, μὴ συγχομένη εἰς τὴν αὐτῆς.

« Πρὸς τὸν κύριόν της, ἢ μάλλον πρὸς τὸν πατέρα της, ἢ θεοῦν του ἢ μάλλον ἢ θυγάτηρ του, ἢ ἢ σύζυγός του ἢ μάλλον ἢ ἀδελφὴν του, πρὸς τὸν Ἀβελάρδον, ἢ Ἑλοΐζα »!

(A son seigneur, ou plutôt à son père, son esclave, ou plutôt sa fille, son épouse, ou plutôt sa sœur; à Abélard, Héloïse !

« Μοὶ ἐκόμισέ τις, λέγει ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπι-

στολῶν της, ἄμχ ἀναγνοῦσα τὴν διήγησιν τοῦ ἔρωτός των ὑπὸ τοῦ Ἀβελάρδου, μοὶ ἐκόμισέ τις πρὸ μικροῦ καὶ ὅλως τυχέως τὴν ἱστορίαν, ἣν ἐνεπιστεύθης εἰς χεῖρας φίλου. Ἄμχ πληροφορηθεῖσα ἐκ τῶν πρώτων λέξεων τῆς ἐπιγραφῆς, ὅτι σὺ ἔγραψας αὐτὴν, ἤρχισα νὰ τὴν ἀναγινώσκω μετὰ τόσῳ ἐνθερμοτάτης σπουδῆς, καθόσον θεωροῦν τὸν γράψαντα! Αὐτὸν ἐκείνον, ὃν ἐπίστευον ὅτι ἀπώλετα, ἐπανεῦρον, ὡς εἰ ἡ μορφή αὐτοῦ ἀπετυποῦτο καὶ ἐνσκαρκοῦτο εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῆς χειρὸς του. Θλίβεραὶ καὶ πικραὶ, ὦ μόνε μου θησαυρὲ, εἶναι αἱ σελίδες τῆς διηγέσεως ταύτης παριστῶσαι τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν καὶ μετάνοιαν καὶ τ' ἀνεξάντλητα δυστυχήματα.

» Ἀμφιβάλλω ἂν δύναται τις, ἀναγνοῦς ἢ ἀκούσας αὐτὴν, νὰ μὴ χύσῃ δάκρυα ».

Ἐπειτα δὲ προσθέτει :

« Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, ὅστις φαίνεται προστατεύων ἡμᾶς πάντοτε, ἡμεῖς αἱ ἀναξιοὶ δούλαι σου, σὲ καθικεταίμεν νὰ μᾶς εἰδοποιῇς συνεχῶς περὶ τῶν τρικυμιῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἰσέτι περισπᾶσαι, ἵνα καὶ ἡμεῖς, αἵτινες μένομεν μόναι πισταὶ ἐπὶ τῆς γῆς, συμμερίζωμεθα τῶν θλίψεων ἢ τῆς παρηγορίας σου. Διὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐκείνων θὰ ἔχωμεν καὶ τὴν παρηγορίαν ὅτι μᾶς ἐνθυμεῖσαι !

» Ἢ πόσον γλυκεῖα ἡ λήψις ἐπιστολῶν παρὰ φίλων ἀπόντων ! Ἐὰν αἱ εἰκόνες τῶν κεχωρισμένων φίλων ἀναζωογονοῦσι τὴν μνήμην των καὶ κατευνάζουσι τὸ πένθος διὰ ματαίας καὶ ἀπατηλῆς παραμυθίας, πόσον πλέον παραμυθητικαὶ εἶναι αἱ ἐπιστολαὶ, καθὼ ἐμψυχοὶ αὐτῶν εἰκόνες, καὶ ἀποτύπωμα ἀληθές τῶν ἀπόντων φίλων !... Χάρις τῷ Θεῷ ὅτι τουλάχιστον ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων δὲν ἰσχύει νὰ μᾶς χωρίσῃ καὶ κατὰ τοῦτο ἀπ' ἀλλήλων ! »

Ἐπικαλεῖται δὲ ἀκολουθῶς τὴν μέριμνάν του καὶ παρακαλεῖ νὰ μὴ παύῃ γράφων, νοουστῶν, προστάτων· ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο, ζητεῖ νὰ μετὰτλῃ τοῦ μεγαλπτέρου καὶ θελκτικωτέρου μέρους τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης.

« Συλλογίσθητι, γράφει, συλλογίσθητι καὶ τὸ πρὸς ἐμὲ μέγα χρέος σου. Ἰσως τότε, τὸ πρὸς ὅλας τὰς ἀγίας ταύτας γυναῖκας καθήκόν σου ἐξορλήσεις εὐκολώτερον πρὸς μίαν μόνην, ζῶσαν διὰ σέ... Καὶ διατί, ἐξακολουθεῖ, ἐλέγχουσά πῶς μετὰ τρυφερότητος καὶ ζηλοτυπίας τὴν πολυετὴ αὐτοῦ λιθὴν καὶ σιωπὴν, διατί, ἐνῶ τὴν ψυχὴν μου καταθλίβουσι τοσαῦτα πικρία, δὲν ἐπροσπάθησας καὶ νὰ με παρηγορήσῃς διὰ τῶν ἐπιστολῶν σου !... Τοῦτο ἦτο χρέος σου, καθόσον ἠνώθημεν διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου. Εἶσαι δὲ τόσῳ πλέον ἐνοχος πρὸς ἐμὲ, ὅσῳ ἐγὼ ἢ ταλαίπωρος, ὡς μαρτυρεῖ ὁλόκληρος ἡ οἰκουμένη, σὲ ἡγάπησα ἀγάπην ἀπειρον καὶ ἀφθαρτον... »

« Γνωρίζεις, ὦ μόνε μου ἀγάπη ! γνωρίζεις ὅτι ἀπώλεσα τὸ πᾶν ὅτε ἀπώλεσα σέ ! Ὅσῳ μαζίων εἶναι ἡ θλίψις μου, τόσῳ ἐνθερμότερα πρέπει νὰ ᾔηκῃ ἡ παρηγορία, καὶ ὅχι παρ' ἄλλου, ἀλλὰ παρὰ σοῦ· παρὰ σοῦ ἄρα καὶ τὴν περιμένω. Εἶσαι εἰς

τοῦτο ὑπόχρεως, διότι σὺ μόνος δύνασαι νὰ μὲ λυπήσῃς, σὺ μόνος νὰ μὲ χαροποιήσῃς, καὶ σὺ μόνος νὰ μὲ παρηγορήσῃς! Δὲν ἐξετέλεσα τυφλῶς ὅλας τὰς θελήσεις σου; δὲν ἀπώλεσα αὐτὴ ἐαυτὴν ἵνα σὲ ὑπακούσω; Προέβην καὶ εἰς μεγάλητερν, ὥς τῆς ἀπιστεύτου θυσίας! ὁ ἔρως μου μ' ἐμπρωξεν εἰς τὴν περὶ σου σύναν, εἰς σχέδιον αὐτοχειρίας. Κατὰ προσταγὴν σου ἐνδυνάμην τὸ σχῆμα τοῦτο μετέβαλν, ὡς ἠθέλησας, τὴν καρδίαν, ὅπως ἰδῇς ὅτι σὺ μόνος ἄρχεις ἀπολύτως αὐτῆς! . . .

» Οὐδέποτε, μάρτυς μου ὁ Κύριος, ἠθέλησα παρὰ σοῦ ἄλλο τι ἢ σέ! Εἰ καὶ ἡ ἐπωνυμία τῆς συζύγου ἦτο ἡ ἰσχυροτέρα καὶ ἀγιοτέρα τῶν ἐπωνυμιῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη ἠθέλην ἀρκέσει εἰς τὴν καρδίαν μου, διότι ὅσω ἂν ἐταπεινούμην διὰ σέ, τόσω πλέον θὰ ἦμην ἀξία περιπαθεστέρας ἀγάπης παρὰ σοῦ, καὶ θὰ ἐδέσμευα ὀλιγώτερον τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν δόξαν σου! . . .

» Μάρτυς μου ὁ Θεός, ὅτι, ἂν ὁ ἄρχων ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης μ' ἐκρινεν ἀξίαν σύντροφόν του καὶ μοὶ προσέφερε μετὰ τοῦ ὀνόματός του καὶ τὴν ἐξουσίαν ὅλης τῆς γῆς, τὸνομα δούλης σου θὰ μὲ ἦτο ἐνδοξότερον τοῦ τῆς παμβασίλιδος! Τίς βασιλεὺς δύναται νὰ συγκριθῇ μετὰ σοῦ; Τίς τόπος, τίς πόλις καὶ κώμη δὲν ἦσαν ἀνυπόμονοι νὰ σέ ἰδῶσι; Τίς γυνὴ ἢ παρθένος δὲν ἐπεθύμησε νὰ στραφῶσι τὰ βλέμματά σου ἐπ' αὐτῆς; . . . Τίς βασίλισσα δὲν ἐφθόνησε τὴν τύχην μου;

» Δὲν ἦσο προικισμένος δι' εὐγλωττίας καὶ φωνῆς ἀρμονικῆς καὶ γλυκαίας, δύο δώρων, ἅτινα μαγεύουσι πᾶσαν γυναῖκα; . . . Ἐχων τὰ δῶρα ταῦτα, ἔγραψες ἄσματα, ἅτινα ἐπαναλαμβάνόμενα πανταχοῦ ἕνεκα τῆς μαγείας τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς, μετέδιδαν τὸ σὸν καὶ τὸ ἐμὸν ὄνομα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. Οὕτω, τὸ ὄνομά μου διεσημίσθη εἰς πολλὰς χώρας, καὶ πολλῶν γυναικῶν φθόνος ἕνεκά σου ἐξήρθη κατὰ τῆς δούλης σου! . . . Καὶ τῶντι, ὅποια ἐντέλεια σώματος καὶ πνεύματος δὲν ἐκόσμηι τὴν νεότητά σου; . . .

» Σοὶ ἐπροξένησα κακὸν, καὶ ὁμως, τὸ γνωρίζεις, ἔμην ἀθώα! . . . Εἶπέ μοι μόνον, δικτὶ ἀφ' ἧς κατεκλείσθην εἰς τὸ μοναστήριον, κατὰ θέλησίν σου, μ' ἐτιμώρησας διὰ τῆς ὀλιγορίας καὶ τῆς λήθης σταρῶν με τῆς παρουσίας καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιστολῶν σου; Εἶπέ, ἐάν τοιμᾶς; Αἶ! τὸ γνωρίζω ἐγώ, καὶ ὁ κόσμος τὸ ὑποπτύει. Ὁ ἔρως σου δὲν ἦτο ἀγνός, ἀφιλοκερδὴς ὅσον ὁ ἐμός. Ἀμὰ ὡς ἐπαυσας ἐπιθυμῶν βέβηλον εὐτυχίαν, ἐπαυσας καὶ ν' ἀγαπᾶς.

» . . . Ἄ! πράξε, σὲ καθικετεύω, ὅπως ζητῶ τὸσον εὐκόλον καὶ τὸσον μικρόν εἶναι. Ὁμῖλει μοι τουλάχιστον μικρόθεν διὰ τῶν λέξεων ἐκείνων, αἵτινες μὲ ἀπατῶσιν ὅτι εἶσαι παρὼν ὅτε ἐπορεύθης πρὸς τὸν Θεόν σὲ ἡκολούθησεν! . . . Ὡς εἰ ἀνεπὸ λεις τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀὐτ, ἐνόμισας καλὸν νὰ μὲ δεσμεύσῃς διὰ τοῦ μοναστικῆς σχήματος, ὅτε σὺ αὐτὸς ἄφινες τὰ ἐγκότμια. . . Ὡ! πόσον ὀλίγον μ' ἐγνώρισες! . . . Ἐθλίβην, ἠρυθρίασα! Ν' ἀποδιώξῃς τῶν ἐγκοσμίων ἐμέ! ἐμέ, ἥτις, ἵνα σὲ ὑπακούσω,

δὲν θὰ ἐδίωταζα τότε νὰ σὲ ἀκολουθήσω καὶ εἰς τὸν ἄδην διότι ἡ καρδίᾳ μου ἦτο μετὰ σοῦ. . . . Φρόντισε λοιπόν, πρὸς Θεοῦ, ὥστε ἡ καρδίᾳ αὐτῇ νὰ ἦναι τῶντι μετὰ σοῦ, καὶ θὰ ἦναι, ἂν τὴν εἰσακούσῃς, ἂν τῇ ἀνταποδώσῃς στοργὴν ἀντὶ στοργῆς. . . .

» Ἄλλοτε, δυνατόν νὰ ἀμφέβαλλέ τις περὶ τῆς ἀγνότητος τῶν μετὰ σοῦ συνδεόντων με λόγων, ἀλλὰ τὸ τέλος δὲ ἀποδεικνύει ὁποῖός τις ἦτο ὁ ἔρως μου ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς; Ἐστερήθην πάσης χαρᾶς ἐγκοσμίου καὶ διεφύλαξα μίαν μόνην ἐξ ὧν, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἦμαι σὴ διὰ παντός.

» Αἶ! ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, πρὸς ὃν ἀφιέρωσας σεαυτὸν, σὲ καθικετεύω, ἀπόδος μοι τὴν παρουσίαν σου ἐφ' ὅσον σοὶ εἶναι τοῦτο δυνατόν, γράφων μοι ἐπιστολὰς παρηγόρους, ἵνα ἐνισχυομένη διὰ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης, καθιερωμῇ μετὰ πλείονος ζήσεως εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Θεοῦ! . . . Ὅτε, ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, ἐπεθύμεις βιβήλους ἀπολαύσεις, μ' ἐπεσκέπτεσθαι διὰ συνεχῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἔλεγον τ' ὄνομα τῆς Ἐλοΐζης πρὸς πάντας. Καὶ πῶς! ἵνα μὲ ἀνυψώσῃς ἤδη πρὸς Θεόν, δὲν δύνασαι νὰ πράξῃς ὅ,τι ἐπραξες ἄλλοτε, προσκαλὼν με εἰς κλίσεις γηίνους; Ἄ! σκέρθητι καλῶς. Τελειόνω τὴν μακρὰν ταύτην ἐπιστολήν διὰ μόνης τῆς λέξεως « ὦ φίλε μου, ὑγίαινε! »

ΙΑ'.

Συγκινηθεὶς δὲ ὁ Ἀβελάρδος ὑπὸ τῶν φθόγγων τούτων λύει τέλος τὴν σιωπὴν.

» Ὡ ἀδελφὴ μου, λέγει πρὸς τὴν σύζυγόν του, σοί, ἥτις μοὶ ἦσο τόσον προσφιλὴς ἐν τῷ κόσμῳ, σοί, ἥτις μυριάκις μοὶ εἶται προσφιλεστέρα ἐν Χριστῷ, σοὶ στέλλω τὴν προσευχὴν ἣν μὲ ζητεῖς ἐπιμόνως. Πρόσφερε τῷ Θεῷ μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου ὁλοκλύτωμα δεήσεως εἰς ἐξίλασμον τῶν πολλῶν καὶ θανάσιμων ἀμαρτημάτων μας, καὶ ἐξορκισμόν τῶν περικυκλούντων με ἐν πάσῃ ὥρᾳ κινδύνων! . . .

Ἡ λοιπὴ ἐπιστολὴ εἶναι ψυχρά τις συζήτησις περὶ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀπὸ κοινοῦ προσευχῆς τῶν γυναικῶν, καὶ περιφύλακτος ἐξιστόρησις τῶν ἀπειλούντων αὐτὸν κινδύνων, διότι λησμονῶν τὰς θλίψεις τῆς Ἐλοΐζης, σκέπτεται μόνον περὶ τῶν ἰδίων.

Ὅμως, πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς, ὁ ἔρως φαίνεται προδιδόμενος διὰ τινος εὐχῆς ὁσίας καὶ περιπαθοῦς! « Ὡ ἀδελφὴ μου, ἀναφωνεῖ, ἐάν ὁ Θεός μὲ παραδώσῃ εἰς τὰς χεῖρας ἐχθρῶν μου, ἐάν αὐτοὶ μὲ φονεύσωσιν, ἢ ἐάν πληρώσω μὲ φυσικὸν θάνατον τὸ κοινὸν χρέος, φρόντισον, σοὶ τὸ προσταττω, νὰ μεταφερθῇ τὸ σῶμα μου εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς μονῆς σης, ὥστε σὺ, ὦ κόρρι μου, τί λέγω; ὦ ἀδελφαί μου ἐν Χριστῷ, ἔχουσαι ἀπύστως ὑπ' ὄψιν τὸν τάφον μου, παραινῆσθε ἐτι μᾶλλον εἰς τὸ νὰ δέεσθε τοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ! Διότι ψυχὴ τεθλιμμένη ὑπὸ τοσούτων συμφορῶν καὶ μεταμελουμένη ἐπὶ τοσαύταις ἀδυναμίαις, δὲν θὰ εὖρη, νομίζω, ἐνταῦθα κατοικίαν ἀσφαλεστέραν καὶ σωτηριωδεστέραν ἢ τὴν ἀφιερωμένην εἰς τὸ Παρηγορεῖν

Πνεῦμα. . . . Μυροφόροι γυναῖκες ἐκήδευσαν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἠγρύπνησαν ἐπὶ τοῦ μνήματός του ὡς.

Ἐξαιρουμένης τῆς ἐκουσίας ἐπιστροφῆς τῆς μετὰ θάνατον, πρὸς τὸν ἔρωτα, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀβελάρδου δὲν περιέχουσι δάκρυα, οὐδ' ὁρμάς τῆς καρδίας, οὐδὲ συμπάθειαν περὶ τὰς ἐκφράσεις ὁ ἄνθρωπος φαίνεται μὴ σκεπτόμενος εἰμὴ περὶ ἑαυτοῦ· ἐνῶ ὁ νοῦς καὶ ὁ λογισμὸς τῆς Ἐλοῖζης εἶναι ὁ Ἀβελάρδος.

« Πρὸς τὸν μόνον μου μετὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, πρὸς τὸν μόνον μου ἐν Χριστῷ. Ἀ! εἰς σὲ ἀνέκει νὰ τελέσῃς τὴν κηδεῖάν μας, νὰ πέμψῃς πρὸς Θεὸν ἃς συνέθροισας ἐνώπιόν σου! Ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ ἐπιζητήσωμέν σοι! ἀλλ' ἂν μᾶς προλάβῃς. θὰ σὲ ἀκολουθήσωμεν μᾶλλον, διότι ψυχοβόχουσαι ἡμεῖς αὐταί, δὲν θὰ ἔχωμεν δύναμιν νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ ἐντάξιά σου. Ἐάν σὲ ἀπαλέσω, τί πλέον μὲ μένει νὰ ἐλπίζω; Πῶς πλέον νὰ διατρέξω τὴν ὁδὸν τοῦ βίου καθ' ἣν συνοδεύομαι διὰ μόνης τῆς ιδέας ὅτι διατρέχεις καὶ σὺ αὐτήν; Ὡς τῆς συμφορᾶς τῶν ταλαιπώρων γυναικῶν! Ὑψωθείσα παρὰ σοῦ ὑπεράνω ὅλων, ἡξιώθην λοιπὸν τὴν δόξαν ταύτην μόνον ὥπως κρημνισθῶ ἐκ τῆς ὑπερτάτης εὐδαιμονίας εἰς ἄβυσσον συμφορῶν; Ἐξῶμεν ἐν ἀγιότητι, σὺ μὲν εἰς Παρισίους, ἐγὼ δὲ εἰς Ἀργεντέλον. Ἐχωρίσθημεν μετὰ ταῦτα ἵν' ἀφισρωθῶμεν μετὰ πλείονος ἀγιότητος, σὺ μὲν εἰς μελέτας ἐγὼ δὲ εἰς τὴν προσευχὴν ἐν μέσῳ ὁμίλου ἀγίων παρθένων. Ἐν καιρῷ τῆς ἀγνῆς ἐκείνης ζωῆς ἐπράχθη κατὰ σοῦ κακουργία . . . Ὅσα ὑπέφερες σὺ ἐπ' ὀλίγον παθῶν, εἶναι δίκαιον νὰ ὑποφέρω ἐγὼ δι' ὅλου τοῦ βίου! »

« Ἀλλὰ τί νὰ σὲ εἰπῶ! μὴ μετενόησα ἡ ἀμαρτωλὴ, γενομένη δούλη τοῦ Θεοῦ; Καθ' ὕπνον, ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν ἱερῶν τελετῶν, ὅτε ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ κατευθύνεται καθαρὰ πρὸς τὸν ὕψιστον, παρουσιάζονται εἰς τὴν φαντασίαν μου οἱ τόποι, ὁ χρόνος, αἱ χαρὰὶ τῶν εὐτυχῶν μας ἡμερῶν . . . Ἀ! μὴ με θεωρῇς ἀγίαν, καὶ μὴ παῦε βοηθῶν με διὰ τῶν πρὶςσευχῶν σου. »

Ἀπῆλπτε δὲ ὁ Ἀβελάρδος καὶ ἡ ἐπιστολὴ του τελειώνει διὰ τῆς ἐξῆς δεήσεως πρὸς τὸν Θεόν· « Κύριε! σὺ ἠνωσας ἡμᾶς καὶ σὺ ἐχώρησας ἡμᾶς. Ἐνωσον, Κύριε, διὰ παντὸς ἐν τῷ οὐρανῷ, οὓς ἐχώρησας ἐπὶ γῆς! »

Τέλος, ὁ ἅγιος ἐνθυμεῖται ὅτι ἦτο σύζυγος.

IB'.

Ὁ διωγμὸς ἐπανεῖρε τὸν Ἀβελάρδον εἰς τὸν Παράκλητον, ἀλλὰ νέει τῶν ἐχθρῶν του διαβολαὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ φύγῃ καὶ πάλιν ἐνταῦθεν. « Πῶς, ἐκραύγασεν, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του, ἐπιζῇ ἡ ὑπόνοια καὶ κατὰ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, οὕτινος τὸ παράπτωμα ἐξαλείφουσιν αἱ δυστυχίαι, ὁ χρόνος καὶ ἡ ὁσιότης τοῦ μοναστικοῦ βίου! Ὡς πόσον πλέον ὑποφέρω σήμερον ἔνεκα τῶν συκοφαντῶν, ἢ ὅσον ὑπέφερα ἄλλοτε ἐκ τῶν δημίων! »

Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐπέμενον καταδιώκοντες αὐτὸν διὰ τὴν δόξαν μᾶλλον ἢ τοὺς ἔρωτάς του. Τὰ συγγράμματά του πολλαπλασιαζόμενα καὶ ἐνθουσιῶντα καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καθίσταν αὐτὸν ὑποπτον αἰρέσεως. Ὁ ἅγιος Βερνάρδος, ὁ κύστηρὸς ἐκεῖνος ἀναμορφωτῆς καὶ ἐκδικητῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν Γαλλίᾳ, ἠγέρθη δεινὸς κατὰ τοῦ φιλοσόφου. Κατηγορηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐνώπιον συνόδου, καταδικάσθη εἰς διηνεκὴ κἀθειρξιν ἐντὸς μονῆς, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Πάπα δυνθιέντος ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν. Καὶ ἡ καταδίκη αὕτη ἀπέσπασε τὸν Ἀβελάρδον ἐριστικῶς ἀπὸ τῆς εἰρήνης τοῦ Παρακλήτου καὶ τῶν θρηνῶν τῆς Ἐλοῖζης.

Ἀποχαιρετίσας διὰ παντὸς τὴν ἐρημὸν ἐκείνην, μόνος καὶ πεζῇ ἐπορεύθη πρὸς τὰς Ἀλπεις, ὑπάγων ἵνα ζητήσῃ δικαιοσύνην καὶ ἀσυλον παρὰ τοῦ Πάπα κατὰ τοῦ διώκτου του. Παραγένετο εἰς Κλουνὺ, μονὴν τότε κυρίαρχον, κειμένην ἐπὶ τῆς μεταξὺ Παρισίων καὶ Ῥώμης ὁδοῦ, φιλοξενούσαν δὲ ἀδιακρίτως Πάπας, βασιλεῖς, προσκυνητάς καὶ ἐπαίτας. Ὁ χώρος, λέγουσιν αἱ περιγραφαί, εἶναι μεμονωμένος, ποταῦτον δὲ ἔρημος, γαλήνιος καὶ εἰρηνικός, ὥστε φαίνεται ὡς τι ἀπεικόνισμα τῆς οὐρανίας μονώσεως ὡς.

Ἀνὴρ ἐνάρετος καὶ ἐνδοξος Πέτρος ὁ Σιδάσμιος ἦν τότε ὁ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου. Ἐχὼν καθ' ὅλον ἀντίθετον τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου τὸν χαρακτῆρα, ὁ Ἀββὰς τοῦ Κλουνὺ ἐπροσωποποιεῖ ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν χάριν τῆς πίστεως, ἧς ὁ ἅγιος Βερνάρδος ἐπροσωποποιεῖ τὸν τρόμον καὶ τὸν προσηλυτισμὸν. Νέος ἔτι, ὁ Πέτρος προσχειρίσθη ἡγούμενος τοῦ τάγματος του ἔνεκα τῆς πολυμαθείας καὶ τῆς γλυκύτητος τοῦ χαρακτῆρός του. Ποιητῆς, φιλόσοφος, συγγραφεὺς, διπλωμάτης, εὐειδής, ὁ ἡγούμενος τοῦ Κλουνὺ ἦν ἄλλος Ἀβελάρδος, ἀλλ' ἄνευ τῆς φιλοδοξίας καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τούτου. Ἠγάπα δὲ τὸν Ἀβελάρδον διὰ τὴν ποίησιν, τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὰ δυστυχήματά του, καὶ ἐφρόνει ὅτι ἡ Ἐλοῖζα ἦτο ὁ θαυμασμὸς τῶν αἰώνων καὶ τοῦ Ἀγιαστηρίου. Ἐπεσκέφθη δὲ καὶ τὸν Παράκλητον, ἐμπλεῖον τῆς εὐσεβείας, τῆς φήμης καὶ τῶν δακρύων τῆς χήρας ἐκείνης ζώντος ἔτι ἀνδρὸς, καὶ γνωρίσας αὐτήν, διετήρησεν ἕκτοτε πλήρως ἐνθουσιασμόν καὶ ἐλέους ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτῆς. Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ παρὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἀβελάρδος ἤλθε νὰ ζητήσῃ ἀσυλον ἐπὶ μίαν νύκτα.

II'.

Καταπεπνημένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, τοῦ καμᾶτου καὶ τῆς ἀσθενείας, ἐφθασε πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἐζήτησε νὰ πέσῃ ἐκ ταπεινώσεως πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Πέτρου· ἀλλ' οὗτος τὸν ἐδέχθη εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τῷ ἠνοιξε τὸν οἶκον συνάμα δὲ καὶ τὴν καρδίαν του. Συγκινηθεὶς ἐκ τῆς εὐμενοῦς ἐκείνης ὑποδοχῆς, ἐνῶ παρ' ὅλων καὶ πανταχόθεν καταδιώκετο, διηγήθη εἰς τὸν Πέτρον τὰ νέα παθήματά του. Ὁ δὲ, κρατήσας αὐτὸν ἐπὶ εὐσεβέσι προφάσεσιν ἐν τῇ μονῇ καθὼ ἀσθενῇ καὶ νο-

σούντα, επέστειλε μυστικῶς τῷ Πάπα, ἐξαιτούμενος τὴν ἄφεςιν τοῦ Ἀβελάρδου, καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκαταδιώσῃ ἐν τῇ μονῇ ἐκεῖνῃ.

Ἡ ἐπίκλησις αὐτῆ ἀνδρὸς, οἷος ἦν ὁ Πέτρος, συγκίνησεν ὑπὲρ τοῦ Ἀβελάρδου, καὶ ὁ Πάπας, ματὰ τῆς ἀφέσεως, ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἐν Κλου νὺ μετάνοιαν. Ἡ δὲ Ἐλοΐζα ἥτοχος τοῦ λοιποῦ περὶ τῆς τύχης τοῦ συζύγου τῆς, ἡγρούνην μακρόθεν, διὰ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν προσευχῶν τῆς, ἐπὶ τῆς υἱείας αἵμα καὶ τῆς ψυχῆς ἐκείνου.

Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅστις ἀπώλεσε μὲν τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ διέσωσε τὸν ἔρωτα μιᾶς γυναικὸς καὶ τὴν φιλίαν ἐνὸς ὁσίου, παρῆλθον εἰς συνδιαλέξεις εὐσεβεῖς καὶ ποιητικὰς μετὰ τοῦ Πέτρου, εἰς τὴν μελέτην τῶν πραγμάτων τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς τὴν περιφρόνησιν τῆς τῶν ἐγκοσμίων ματαιότητος καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς μακαρίας ἐνώσεως, ἣν ἡ Ἐλοΐζα τῷ ὑπεδείκνυσεν ἐν οὐρανοῖς.

Δείκνυται εἰσέτι εἰς Κλουνὺ, εἰς τὸ πέρας δειροστοιχίας τινος τῆς μονῆς, καὶ παρὰ τὴν ἄκραν ἐκτεταμένων λειμῶνων, ὀρίζομένων ὑπὸ θασπῶν, ἐκεῖ ἐνθα μινυρίζει ρυάκιον καὶ ὁ ἀνεμος πνέει εἰς τοὺς κλαμῶνας λίμνης ἀπεξηραμένης, ὑψικομός τις φιλλύρα, ὑφ' ἧς τὴν σκιάν ἐρχόμενος ἐκάθητο ὁ Ἀβελάρδος βιβυθισμένος εἰς σκέψεις καὶ ἐτραχμένον ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Παρακλήτον. Οἱ μοναχοὶ, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδίδοντες, διέσωσαν τὴν παράδοσιν ταύτην.

Ὁ Ἀβελάρδος τικόμενος ἀπαύστως ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς μεγαλοφυΐας του, μὴδ' ἐλπίζων πλέον εὐτυχίαν καὶ δόξαν, ἐρθεῖρετο προφανῶς, καὶ τέλος ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του, δύο ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας ἀπ' ἧς προσῆλθε ναυαγὸς εἰς τὸν φιλοξενον ἐκεῖνον οἶκον.

Πέτρος ὁ Σεβάσμιος δὲν ἤρκεσθη ἐκπληρῶν χρέος φιλίας, νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν Ἀβελάρδον. Ἐνόησεν ὅτι ὁ φίλος του ἐν οὐρανῷ, καὶ ἡ Ἐλοΐζα ἐπὶ τῆς γῆς ἀπῆλθον παρ' αὐτοῦ τὴν τελευταίαν παρηγορίαν, τὴν τῆς ἐνώσεως ἐντὸς καὶν τοῦ τάφου. Δὲν ἐφρόναι ὅτι ἡμάρτανε μετέχων εὐσεβοῦς συνενοχῆς ἔρωτος, ὃν ἐξηγίασαν τοσαῦτα δάκρυα καὶ παθήματα, καὶ μεταμέλεια πολυχρόνιος. Διὸ ἐνέδωκεν εἰς τὴν ματαίαν ἐκείνην εὐχὴν τοῦ ἔρωτος, ὅστις μὴ δυνηθεὶς νὰ συνδέσῃ ἐν τῇ ζωῇ δύο συζύγους, ἐνόηει τοῦλάχιστον ἐν τῷ τάφῳ τὴν κόνιν αὐτῶν. Ἀλλὰ πρὸς ἀπορηγὴν ὑπονοίας καὶ σκανδάλου, μόνος καὶ διὰ νυκτὸς μετέβη εἰς τὸ κοιμητήριον, καὶ ἀνορύξας ἰδίχως χερσὶ τὸν τάφον ἐνθα ἐτέθη ὁ Ἀβελάρδος, ἀφῆρεθε τὸν νεκρὸν αὐτοῦ καὶ μετέφερεν εἰς τὸν Παρακλήτον, παραδοὺς τῇ Ἐλοΐζῃ. Ἐπέγραψε δὲ καὶ τὸ ἐξῆς ἐμμετρον ἐπιτύμβιον.

« Πύλῳ τοῦ αἵματος μας, ἴσος ἢ ἀνώτερος
» πάντων τῶν θνητῶν,

« Ἡγεμὼν τῆς διατοίας, πνεῦμα ἔξοχον
» νοῦς παγκόσμιος,

« Ὑπερέβη πάντας κατὰ τὴν μεγαλοφυΐαν
» καὶ τὴν εὐγλωττίαν.

« Καλεῖται δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΑΒΕΛΑΡΔΟΣ. »

ΙΔ'

Ἡ Ἐλοΐζα, δεχθεῖσα μετὰ δακρύων τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀβελάρδου, ἐναπέθεσεν αὐτὸν εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Παρακλήτου, ἐντὸς κρύπτης, ἐνθα διετύλαξε τὴν θέσιν τῆς ὡς συμβίας ἐπὶ τὴν κλίνην τοῦ θανάτου. Ὁ δὲ Πέτρος, παραδοὺς τὸ λείψανον τοῦ φίλου του εἰς τὴν φιλικὴν ἀτελευτήτου ἔρωτος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν μονήν.

Σώζεται ἐπιστολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, διαβεβαιούσα, κατ' αἵτησιν τῆς Ἐλοΐζης, περὶ τῆς ἀγιότητος καὶ μακαριότητος τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀβελάρδου.

« Δυσχερὲς, γράφει πρὸς τὴν Ἐλοΐζαν, νὰ εἶπω, ὦ ἀδελφὴ μου, τὴν ἀγιότητα, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ φιλοσόφου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἀβελάρδου. Ἀνεγίνωσκον ἀδικκόπως, προσήχετο συνεχῶς, οὐδέποτε ὠμίλει εἰμὴ περὶ φιλολογικῶν καὶ θεῶν πραγμάτων. . . . Οὕτω, ἀπλοῦς, εὐθύς, σεβόμενος τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου, φεύγων πᾶν κακόν, ἀφιέρου τῷ Θεῷ τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς μεγάλης ζωῆς του. . . . »

« Καὶ σὺ, ὦ ἀδελφὴ σέβασμία καὶ φιλότατη ἐν Κυρίῳ! σὺ, ἥτις ἠνώθης αὐτῷ κατ' ἀρχὰς δι' ὅλων τῶν γένων δεσμῶν, πρὶν ἢ ἐνωθῆς διὰ τοῦ οὐρανόου ἔρωτος, σὺ, ἥτις διηκόνισας ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν Κύριον μετ' αὐτοῦ, ἐνθυροῦ αὐτὸν διὰ παντός ἐν Κυρίῳ! . . . »

Εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν γράψαντα τοιαύτην ἐπιστολὴν ὠφείλαν ἡ θρησκεία νὰ ἐγείρῃ ἀνδριάντα. Τὸ ἔλασιν τοῦ Σαρμαίτου δὲν ἔβρεξεν λαμπρικώτερον ἐπὶ τῶν μωλώπων τοῦ σώματος, ἢ ὅσον οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν πληγῶν τῆς καρδίας.

ΙΕ'

Ἡ Ἐλοΐζα ἐπέζησεν εἰς τὸν σύζυγόν τῆς, καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη διετετέλεσεν ἱερεῖα τοῦ Κυρίου, ἀφιερωμένη εἰς τὴν λατρείαν ἐνὸς τάφου ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοῦ Παρακλήτου. Ὅτε δὲ ἡσθάνθη προσεγγίζοντα τὸν θάνατον ὃν πρὸ τοσούτου χρόνου ἐκάλει, ἐζήτησεν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς νὰ θέσωσι τὸ σῶμά τῆς παρὰ τὸ σῶμα τοῦ συζύγου τῆς, ἐντὸς τοῦ τάφου τοῦ Ἀβελάρδου. Ὁ ἔρως ὁ ἐνώσας καὶ χωρίσας αὐτοὺς ἐν τῷ βίῳ διὰ τοσούτων θαυμάτων πάθους καὶ σταθερότητος, ἐφάνέρωσε νέον θαῦμα ἐντὸς τοῦ τάφου. Ὅτε ἠνεμήθη ὁ τάφος τοῦ Ἀβελάρδου, ἵνα κατατεθῇ ἐν αὐτῷ ἡ Ἐλοΐζα, λέγεται ὅτι οἱ βραχίονες τοῦ σκελετοῦ, εἴκοσιν ἔτη πεπιεσμένοι ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς θρῦός, ἠπλώθησαν, ἠνοιχθήσαν κ' ἐφάνησαν ἀναζωογονηθέντες ὅπως ἐναγκαλισθῶσι τὴν σύζυγον, ἀποδοθεῖσαν εἰς τὸν οὐράνιον ἔρωτα ἀτελευτήτου περιπτύξεως. Ἡ εὐπιστία αὕτη τῆς ἐποχῆς, μεταποιηθεῖσα εἰς θαυματουργήμα ἔρωτος, ἐξετέθη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, ἐψάλη ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ καθιέρωσεν εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ λαοῦ τὴν ἀγιότητα τῶν δύο συζύγων.

Ἀνεπαύθησαν οὕτω πεντακόσια ἔτη ἐν τινὶ τῶν νεκρῶν τοῦ Παρακλήτου, νῦν μὲν χωριζόμενοι ἕνεκα τῶν ἐνδοιασμῶν τῆς ἡγουμένης, νῦν δὲ ἐνούμενοι πάλιν πρὸς πλήρωσιν τῆς συζυγικῆς εὐχῆς, τῆς

ἐξελεύσθη ἐκ τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἐξερχομένης ἐπὶ ἐκ τοῦ τάφου των. Ὅτι τὸ 1806 ἠνεώχθη ὁ τάφος αὐτῶν, ἐγνωρίσθη, λέγουσιν οἱ μάρτυρες, ὅτι τὰ δύο σώματα ἦσαν ὑψηλὰ καὶ ἔχοντα εὐμόρφους ἀναλογίας. Ἡ κεφαλὴ τῆς Ἑλοΐζης, λέγει ὁ τὴν αὐτοψίαν ἐνεργήσας Κ. Λησουάρ, ἔχει θυμώσιον σχῆμα, τὸ μέτωπόν της παριστάνει εἰσέτι ἐντελεστάτην καλλονὴν . . .

Τὸ δὲ 1815 τὸ νεκρικὸν μνημεῖον μεταφέρθη εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Père-Lachaise. Ἐκεῖ βλέπονται εἰσέτι οἱ δύο ἀνδριάντες τῆς Ἑλοΐζης καὶ τοῦ Ἀβελάρδου, κεκλιμένοι ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, καὶ χεῖρ ἀφανὴς σκορπίζει καθ' ἐκάστην ἐπ' αὐτῶν νεκρικὰ ἄνθη. Βεβήτως αἱ ἐρώσαι ψυχὰς ἃς ἐχώρισεν ὁ θάνατος, ἢ ὁ διωγμός, ἢ ἡ σκληρότης τῶν ἀνθρώπων, ἐρμηνεύουσι διὰ τῶν μυστηριωδῶν τοῦτων ἀναθημάτων τὸν θυμωσικὸν αὐτῶν ἐπὶ τῇ σταθερότητι καὶ τῇ ἀγνότητι τοῦ ἔρωτος. Φθονοῦσι τὴν μετὰ θάνατον ταύτην ἔνωσιν δύο καρδιῶν, αἵτινες μετέφεραν τὴν συζυγικὴν στοργὴν ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν, αἵτινες τὸν ὑλικὸν ἔρωτα ἀνεδίδασαν εἰς σφαῖραν πνευματικὴν, μεταβαλοῦσαι αὐτὸν εἰς βλοκαύτωμα, εἰς μαρτύριον καὶ σχεδὸν εἰς ἀγιότητα.

Κέρκυρα. Τὴν 19 Νομβρίου 1857.

Κ. Π.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ΤΗΣ ΚΛΘ ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(13α φυλλ. 186, σελ. 423.)

—ooo—

Δ.

Δακρυά. Ἐν Ἀθήναις. Ἡ ἀλλαχοῦ βουκιὰ, παρὰ τοῦ δάκνω. Δεῖς ἀνγκαῖα καὶ ἀξία νὰ θησαυρισθῇ εἰς τὰ λεξικά.

Δακρύλ. Ὄνομα κύριον. Τὸ σημειῶ χάριν τῆς παροιμίας ταύτης· «Ὅτ' ἡμέρα τοῦ Δακρύλ, τέτοιον σπέρα τοῦ Χριστοῦ,» σημαίνουσης ὅτι ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων πίπτει πάντοτε εἰς ἡμέραν ὁμοίαν τῆς ἐορτῆς τοῦ Δακρύλ.

Δασκαλεύω. Faire la leçon.

Δερβένια καὶ Δερβενάκια. Défilés. Πιθκὴν παρὰ τῆς Δερβέν, πόλεως τῆς Δακίης ἢ τῆς Μοισίας, δὲν ἐνθυμοῦμαι, κεκλιμένης εἰς στενὸν μέρος.

Δερνοθέρας. Ἐν Ἠπειρῷ, καὶ

Δερνοπόρτας. Ἐν Ἀθήναις. Ὁ αἰωνίως τρέχων εἰς τὰς ξένας οἰκίας, ὁ παράσιτος. Δέρω θύρα.

Διαβολεύω. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. «Μὴ διαβουλεύῃς τὸ παιδί,» ἔστι μὴ τὸ μανθάνῃς παρκαίρως πράγματα τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀγνοῇ.

Διαβολευμένος. Ἐν Κωνσταντ. Ἐξυπνος, πονηρὸς, fin.

Διακομιῆς. Ἐν Ἑπτανήσῳ. Ὁ ἀλλαχοῦ ζήτου-
λας καὶ ζητιάτος, ἐπαίτης.

Διαλαλῶ. Ἐν Κωνσταντ. Ὑπάρχει συνήθεια νὰ περιέρχεται ὁ κινδυλάκτης τὴν ἐνορίαν καὶ νὰ προσκαλῇ τοὺς χριστιανούς εἰς τὸν ἐσπερινόν ἢ τὴν λειτουργίαν ψάλλοντάς τας· «Ὅρισθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν». Ἐὰν δὲ εἶναι μνήμη ἁγίου τινὸς ἐπιστήμου προσθέτει καὶ τοῦτο· «Τοῦ Ἀγίου (φῆρ' εἰπεῖν) Νικολάου νὰ ἦναι βοήθειά σας». Τοῦτο λοιπὸν λέγεται διαλαλῶ. Τὸ αὐτὸ διαλάλημα γίνεται καὶ ὅταν ἀποθάνῃ τις.

Διασέλι,

Διασελάκι,

Διασελίω. Ἐν Παλοποννήσῳ καὶ τὰ τρία. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα σημαίνουσι λόφον καὶ λοφίσκον, τὸ δὲ ὄημα περὶ τὸν λόφον.

Διδάρια. Viviers, καὶ ὄχι λιδάρια, ὡς λέγει ὁ Κοραῖς. Ἀτ. Α'. σελ. 374.

Διβολίζω καὶ τριβολίζω. Ἐν Ἀθήναις. Ἀροτριῶ δύο καὶ τρεῖς βολάς.

Διαβαίνω. «Μὴ διαβαίνῃς ἀπ' αὐτοῦ,» καὶ ἀδιάβα ἀπ' ἐδῶ» κλ. τὸ ἀλλαχοῦ περὶ. «Ἐδιδάθηκα τρεῖς φορές» ἔστι ἕκαμα τρεῖς κενώσεις, ἐπὶ τῶν ἐχόντων εὐκοιλιότητα. Ἀλλαχοῦ λέγουσιν· «εὐγῆκα τρεῖς φορές.» Τὸ διαβαίνω, εἰς τὴν δευτέραν ταύτην σημασίαν, ἐτυμολογεῖται παρὰ τοῦ διαβήτου τῶν ἀρχαίων, ἀσθενείας τῶν νεορῶν, καθ' ἣν τὸ οὖρον ἐξέρχεται συνελκύνων καὶ τὴν ὑγρασίαν τοῦ σώματος.

Δαυλίτης. Ἐν Ἀθήναις. Ὁ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τῆς βροχῆς φθαρεὶς καὶ μυρσίσας, ὡσεὶ ἐκὰν ὑπὸ τοῦ πυρός, σίτος ἢ ἄλλος δημητριακὸς καρπός, ἐνῷ ἔτι ἦτον ἀθήριστος. «Τὸ σιτάρι αὐτὸ ἔχει πολὺν δαυλίτην.» Παρὰ τοῦ δαυλός.

Δοιάκι. Ἐν Αἰγίνῃ. Οἰάκιον, οἰαξ, μετὰ διγύμματος.

Διάπλατα. Ἐν Ζακύνθῳ. «Ἀρῆκας τὰ παράθυρα διάπλατα» καὶ «ἄνοιξε τὰς θύρας διάπλαταις», ἀνοικτὰς δι' ὅλου τοῦ πλάτους.

Δισάκχιον. ὡς συγκείμενον ἐκ δύο σάκκων, besace.

Διωρίζω. Ἐν Χίῳ. Περὶ τὰς ὥρας, ἀπαραλλάκτος ὡς λέγομεν καὶ διημερεύω. «Διώρας ὀλίγον ἐδῶ», ἔστι περίμενε ὀλίγον ὥραν.

Δράμω. Ἐν Ἀθήναις. «Δράμε γλήγωρα.»

Δραμῆς. Ἐπὶ. Ἐν Ἀθήναις. «Τρέξε δραμῆς» ἔστι δραμαίως.

Δρασχελιά. Enjambée. Δράσσω—σκέλος.

Δρύμμαι. Αἱ πρῶται ἐξ ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου. Δὲν τὰς ἤκουσα δὲ δρύμματα, ὡς λέγει ὁ Κορ. Ἀτ. Δ'. σελ. 106.

Δρυμμόρι καὶ

Δρυμμορίζω. Ἐν Πάτραις. Ταυτόσημον τοῦ λυχνός καὶ λυχνίζω. Ἐσφαλμένως λέγει ὁ Κορ. (Ἀτ. Δ'. σελ. 106) δρυμῶνι. Πρέπει δὲ νὰ γράφεται μὲ δύο μμ., ὡς παραγόμενον, κατ' ἐμὲ, παρὰ τοῦ παρακ. τοῦ δρύπτω, δέδρυμαι, δρυμμόριον καὶ δρυμμορίζω.

Διδάμπουλον. Τῆς λέξεως ταύτης σημαίνουσης κατὰ Ζυγομαλὰν τὸ κηροδοχεῖον τὸ ὅποιον κρατεῖ-